

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА

УДК 374.7:377

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.14750686>

Неперервна освіта в удосконаленні компетентності операторів повітряного руху

Скіпальська Олена

старший викладач кафедри іноземних мов професійного спрямування, аспірант кафедри педагогіки та психології професійної освіти, факультет лінгвістики та соціальних комунікацій, ДНП ДУ «Київський авіаційний інститут», 03058, м. Київ, просп. Гузара Любомира, 1, Україна, ORCID <https://orcid.org/0009-0001-3034-4491>

Прийнято: 16.01.2025 | Опубліковано: 27.01.2025

***Анотація.** Концепція неперервного навчання сьогодні є провідною для освітньої політики й на національному, і на міжнародному рівнях. Відповідно до норм міжнародного права метою освіти є розширення людської особистості та формування почуття власної гідності, надаючи кожному можливість жити в вільному суспільстві. Концепція освіти як процесу, що триває все життя, є важливою для реалізації права на освіту. Неперервне навчання має вирішальне значення для вирішення проблем та труднощів. Професійність оператора повітряного руху – це не просто набір знань та вмінь, а скоріше життєва необхідна якість, яка визначає безпеку польотів. В умовах постійного розвитку авіації, необхідність вдосконалення професійної компетентності впродовж життя стає все більш актуальною. Метою цієї статті є аналіз дескрипторів за шкалою ІКАО, Міжнародної організації цивільної авіації, які демонструють вимоги знання англійської мови для*

*операторів повітряного руху. Недостатня компетентність може призвести до критичних проблем, що негативно впливає на безпеку повітряного руху. Для уникнення цього оператори повітряного руху постійно підтримують рівень знання англійської мови та отримують ліцензію для управління повітряним рухом. Успішне проходження тесту гарантує постійна безперервна освіта. **Методи** аналізу наукової літератури, узагальнення, систематизації та порівняння. **Результати** дослідження демонструють важливість неперервної освіти в контексті роботи операторів повітряного руху. Це дозволяє залишатися конкурентоспроможним на ринку праці та досягти кращих результатів у своїй професійній діяльності. Опис та аналіз дескрипторів за шкалою ІКАО свідчить про високі вимоги до проходження тесту, що доводить необхідність постійного розвитку. **Висновки.** Міжнародні стандарти в авіаційній спільноті вимагають високого рівня знання англійської мови, виконання процедур, а також знань, вмінь та навичок необхідних для професійного виконання роботи операторів повітряного руху. Удосконалення компетентності їхньої роботи полягає не тільки у виконанні технічних процедур під час роботи, але й в фундаментальному знанні англійської мови.*

***Ключові слова:** кваліфікація, освіта впродовж життя, оператори повітряного руху, оцінювання, шкала ІКАО.*

Lifelong Learning to Improve the Competence of the Air Traffic Controllers

Olena Skipalska

Senior Lecturer at the Department of Foreign Languages for Professional Purposes, Phd student at the Department of Pedagogy and Psychology of Professional Education, Faculty of Linguistics and Social Communication, State Non-Commercial Company “State University “Kyiv Aviation Institute”, 03058, Kyiv, Huzara Liubomyr Avenue, 1, ORCID <https://orcid.org/0009-0001-3034-4491>

Abstract. Today, the concept of lifelong learning is a key concept in educational policy at both national and international levels. According to international law, the purpose of education is to broaden the human personality and build self-esteem, enabling everyone to live in a free society. The concept of education as a lifelong process is essential to the realization of the right to education. Lifelong learning is crucial to meet challenges and difficulties. The professionalism of an air traffic controller is not just a set of knowledge and skills, but rather a vital quality that determines flight safety. With aviation constantly evolving, the need to continuously improve professional competence is becoming increasingly important. **The Purpose** of this article is to analyze the descriptors of the ICAO (International Civil Aviation Organisation) scale that demonstrate the English language proficiency requirements for air traffic controllers. Insufficient competence can lead to critical problems that negatively affect air traffic safety. To avoid this, air traffic controllers will maintain their English language proficiency and obtain an air traffic control license. Successful completion of the test is guaranteed by ongoing continuing education. **Methods** of scientific literature analysis, generalization, systematization and comparison are used in this article. **The results** of the study demonstrate the importance of continuing education in the context of air traffic controllers. This allows them to remain competitive in the job market and achieve better results in their professional activities. The description and analysis of the ICAO scale descriptors indicates high requirements for passing the test, which proves the need for ongoing development. **Conclusion.** International standards in the aviation community require a high level of English language proficiency, procedure execution, and the knowledge, skills and abilities necessary for the professional performance of air traffic controllers. Improving the competence of their work is not only about performing technical procedures during work, but also about a fundamental knowledge of the English language.

Keywords: assessment, air traffic controllers, continuing education, ICAO scale, qualification.

Постановка проблеми. XXI століття характеризується глобалізованими процесами, які охопили все світове суспільство. Вони стали каталізатором змін у всіх галузях суспільного життя. Нині молодій особі не достатньо мати документ про освіту. Важливого значення набуває володіння компетентностями, можливість адаптуватися до змін, а також мати риси, які допомагають вирішувати нові нестандартні завдання за допомогою поєднання знань з різних сфер. Процеси євроінтеграції, мобільність ринку праці, стрімкий розвиток науково-технічного процесу диктують нові вимоги до фахівців [1, с. 109]. Це доводять і нормативно-правові документи: Закон України «Про вищу освіту» [2], «Про фахову передвищу освіту» [3].

Усі цивілізовані країни світу прагнуть реформувати та створити нову освітню парадигму за допомогою концепції навчання впродовж життя. Наразі освіченість і освіта вважаються ключовими факторами сталого розвитку суспільства, оскільки вони дають людям можливість розвиватися та розкрити свій потенціал [4, с. 308].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Освіта впродовж життя розглядається як головна проблема для суспільства, яке вимагає знань, універсальних цінностей та гнучкості в разі зміни професійних функцій. Саме концепція «освіти впродовж життя», а не «освіта на все життя» набуває значущості [5, с. 85]. В світі, де швидко відбуваються зміни, освіта повинна відповідати на виклики світу. Академік Н. Ничкало вважає, що професійна освіта – для майбутнього, тому вона спрямована на відповідність сучасному розвитку науково-технічного прогресу, адекватне реагування на ті зміни, які реалізуються під впливом зовнішніх та внутрішніх факторів [6, с. 33]. Від суспільства очікується швидка адаптація до всіх змін. Не останнє місце в цьому питанні відводиться освіті впродовж життя, що стає однією з

найважливіших складових у професійному розвитку фахівців різних галузей [7].

Інститут ЮНЕСКО з освіти упродовж життя UIL (UNESCO Institute for Lifelong Learning) дає таке визначення цього поняття: розуміння навчання впродовж життя – це можливості навчання людей різного віку та походження. Воно відбувається в різноманітних навчальних контекстах, у тому числі в цифровому середовищі, охоплює широкий спектр навчальних цілей і сприяє вдосконаленню навичок на благо людей, громад і планети. Навчання впродовж життя означає культуру залучення до навчання впродовж життя, що стає можливим завдяки гнучким шляхам навчання. Воно підтримується допитливістю до знань, ініціативами навчання на рівні громад і реалізацією програм [8].

Отже, навчання впродовж життя – це освіта та навчання поєднані в такий спосіб, щоб охопити всі аспекти життя людини, вміння та галузі знань таким чином, щоб забезпечити можливість розвиватися як особистість для кожної людини [4, с.308].

Одним з основних способів реалізації процесу освіти впродовж життя для кожної особистості є формування потреби людини до самонавчання та створення умов для успішної реалізації даного процесу [7].

Концепція неперервного навчання сьогодні є провідною для освітньої політики й на національному, і на міжнародному рівнях. Відповідно до норм міжнародного права метою освіти є розширення людської особистості та формування почуття власної гідності, надаючи кожному можливість жити в вільному суспільстві. Таким чином, концепція освіти як процесу, що триває все життя, є важливою для реалізації права на освіту. Неперервне навчання має вирішальне значення для вирішення глобальних освітніх проблем і труднощів[8].

Людина, не орієнтована на саморозвиток через навчання, з часом може втратити здатність діяти ефективно. Але, якщо людина присвячує свій час

саморозвитку та самоосвіти, то вона обов'язково досягне успіху. Тому навчання впродовж життя чи неперервна освіта стає необхідною умовою в процесі досягнення успіху. Це завдання важливо не тільки для особистості, а для розвитку суспільства, якому потрібні компетентні фахівці [9, с. 1232]. Компетентність операторів повітряного руху має вирішальне значення для безпеки польотів. Помилки операторів можуть призвести до серйозних аварій з людськими жертвами. Тому до відбору та підготовки цих фахівців висуваються найвищі вимоги. Їхній професіоналізм і компетентність є гарантією безпечних польотів. Постійна робота над підвищенням кваліфікації, використання сучасних технологій та оновлення знань, навичок, стандартів міжнародної авіаційної спільноти дозволяють забезпечити високий рівень безпеки в авіації та підкреслюють унікальність роботи операторів повітряного руху [10, р. 33; 11, р. 499].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Для забезпечення ефективного та безпечного спілкування між операторами повітряного руху та пілотами (чи іншими учасниками управління повітряного руху) необхідно підвищувати рівень знання мови та бути уважними під час відправки повідомлень. Іспит на визначення рівня авіаційної мови має мету перевірити не тільки знання стандартної фразеології, але і навички спілкування простою мовою [12, р. 37].

Також, для підтримки безпеки повітряного руху, Міжнародна організація цивільної авіації (ІКАО) запровадила вимоги до знання мови для вдосконалення авіаційного радіотелефонного зв'язку спілкування. В разі підготовки майбутніх операторів слід звернутися до Документу 9835, де викладанні загальні вимоги та умови аеронавігаційного радіозв'язку. Знання та правильне тлумачення цього документу щодо володіння робочого рівня авіаційної англійської мови певною мірою забезпечує підготовку конкурентоспроможних фахівців в галузі авіації.

В цьому дослідженні ми вперше поєднали тему неперервної освіти та компетентностей операторів повітряного руху. В рамках дослідження зроблено акцент на значущість неперервного навчання операторів повітряного руху з метою підтримки операційного рівня. Це дослідження є важливим кроком до розуміння того, що навчання операторів повітряного руху впродовж життя та кар'єри повинно бути спрямовано на вимоги дескрипторів Документу 9835. Від правильної комунікації, а саме, точності та чіткості інструкцій оператора повітряного руху залежить безпека пасажирів, що неможливо без належного знання англійської мови.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження особливостей концепції неперервного навчання для удосконалення професійних компетентностей операторів повітряного руху через знання англійської мови за вимогами ІКАО до рівня володіння іноземними мовами [13].

Виклад основного матеріалу дослідження. Отже, вимоги ІКАО до володіння мовою призначені для уникнення проблем під час виконання функціональних обов'язків в сфері авіації та полегшення ситуацій. Під час виконання міжнародних польотів мовленнєві відмінності можуть бути головним джерелом в умовах міжкультурної взаємодії. Навіть при умові високого рівня володіння англійською мовою тих, для кого мова є рідна та нерідна, мовленнєві непорозуміння неминучі, особливо в нестандартних, стресових та неоднозначних ситуацій [14, с. 67].

Для ліцензування операторів управління повітряним рухом вони повинні здати тест англійської мови, якій відповідає вимогам ІКАО (Міжнародна організація цивільної авіації). ІКАО є спеціалізована установа ООН, яка відповідає за встановлення міжнародних стандартів у галузі цивільної авіації. Екзамени ІКАО вважаються ключовими для забезпечення безпеки польотів та єдиних стандартів в авіаційній галузі по всьому світі. Кандидатів оцінюють за шкалою ІКАО на рівні, які відповідають дескрипторам ІКАО кожні 3-6 років.

Існує думка, що тест виконує діагностичну функцію, класифікуючи кандидатів за трьома рівнями «готовності»: готовий (ready), мінімально готовий (minimally ready) і не готовий (not ready) [15, р. 246]. Рівень 5 є дуже бажаним для оператора повітряного руху, оскільки він дає змогу підтвердити рівень володіння мовою на шість років. Рівень 4 – є рівень допуску до роботи, “ready”; рівень 3, за шкалою ІКАО, вважається рівнем недопущення до роботи, “minimally ready”, рівень 2 – не готовий, “not ready” [15, р. 256]. Такі вимоги змушують операторів повітряного руху постійно підтримувати належний рівень знань англійської мови, проходити курси підвищення рівня знань з англійської мови.

Далі надаємо таблицю дескрипторів рівня 3, 4, 5. За рейтинговою шкалою ІКАО оператори повітряного руху оцінюються за наступними навичками:

Таблиця 1

Характеристика навичок за шкалою ІКАО

Навички англійською мовою	Навички українською мовою	Характеристика навичок
Pronunciation	Вимова	основні елементи вимови: ступінь впливу рідної мови чи її варіації на зрозумілість повідомлення
Structure	Граматичні конструкції	правильне використання простих і складних синтаксичних конструкцій і граматичних особливостей мови
Vocabulary	Лексичний запас	словниковий запас, пов'язаний з темою обговорення
Fluency	Вільне володіння	здатність висловлюватися в правильному темпі без повторень
Comprehension	Швидкість мовлення	здатність ідентифікувати та розуміти мову

Interaction	Спілкування	здатність брати участь у спонтанному спілкуванні та успішно досягати комунікативних цілей
-------------	-------------	---

Джерело: створено автором за [13]

Таблиця 2 дає коротку характеристику кожному дескриптору 3,4 та 5 рівнів таблиці оцінювання. Дуже важлива роль відводиться реїтерам і екзаменаторам, які оцінюють англійську авіаційну мову кандидата за шкалою ІКАО. Підсумкова оцінка складається з найнижчого балу за кожним із шести дескрипторів за шкалою ІКАО, що робить проходження іспиту відповідальним процесом та вимогливим до знань. Рівень **3** має назву *Pre-operational*, що означає *нижче, ніж операційний*, рівень **4** – *Operational* означає *Операційний*, рівень **5**, в свою чергу - *Extended*, що означає *Розширений*.

Таблиця 2

Характеристика дескрипторів

<i>Вимова</i>		
3 Варіації першої мови або регіону впливають на інтонацію, наголос, ритм і вимову, і ці фактори часто ускладнюють розуміння.	4 Вимова, наголос, ритм та інтонація знаходяться під впливом рідної мови або регіональних відмінностей, але лише іноді заважають легкому розумінню.	5 Вимова, наголос, ритм та інтонація, хоча і знаходяться під впливом рідної мови або регіональних відмінностей, винятково заважають легкому розумінню.
<i>Граматичні конструкції</i>		
3 Базові граматичні структури та шаблони речень, пов'язані з передбачуваними ситуаціями, не завжди добре контролюються, а помилки часто заважають розумінню.	4 Базові граматичні структури та схеми речень використовуються творчо і зазвичай добре контролюються. Помилки можуть траплятися, особливо в незвичних або	5 Базові граматичні структури та моделі речень. Складні структури намагаються будувати, але з помилками, що іноді заважає розумінню змісту.

	<p>несподіваних обставинах, але винятково впливають на зміст.</p>	
<i>Лексичний запас</i>		
<p>3 Словниковий запас і точність часто достатні для спілкування на загальні, конкретні або пов'язані з роботою теми, але діапазон обмежений, а вибір слів часто недоречний. Часто не може успішно перефразувати, якщо бракує словникового запасу.</p>	<p>4 Словниковий запас і точність зазвичай достатні для ефективного спілкування на загальні, конкретні та пов'язані з роботою теми. Часто може успішно перефразувати, коли бракує слів у незвичних або несподіваних обставинах.</p>	<p>5 Словниковий запас і точність є достатніми для ефективного спілкування на загальні, конкретні та пов'язані з роботою теми. Послідовно та успішно перефразовує. Словниковий запас іноді ідіоматичний.</p>
<i>Швидкість мовлення</i>		
<p>3 Висловлюється, але фрази і паузи часто недоречні. Нерішучість або повільність в обробці мови може перешкоджати ефективній комунікації. Слова-паразити іноді відволікають.</p>	<p>4 Висловлюється у відповідному темпі. Може іноді втрачати плавність при переході від відрепетируваного або шаблонного мовлення до спонтанної взаємодії, але це не заважає ефективній комунікації. Може обмежено використовувати дискурсивні маркери або конектори. Слова-паразити не відволікають.</p>	<p>5 Здатний говорити довго і відносно легко на знайомі теми, але не може змінювати мовленнєвий потік як стилістичний прийом. Може використовувати відповідні дискурсивні маркери або сполучники.</p>
<i>Розуміння</i>		
<p>3 Розуміння часто є точним у загальних, конкретних і пов'язаних з роботою темах, коли акцент або різновид,</p>	<p>4 Розуміння є найбільш точним у загальних, конкретних і пов'язаних з роботою темах, коли акцент</p>	<p>5 Розуміння є точним щодо загальних, конкретних та пов'язаних з роботою</p>

<p>що використовується, є достатньо зрозумілі для міжнародної спільноти користувачів. Може не зрозуміти лінгвістичне або ситуативне ускладнення чи несподіваний поворот подій.</p>	<p>або різновид, що використовується, є достатньо зрозумілі для міжнародної спільноти користувачів. Коли мовець стикається з лінгвістичним або ситуативним ускладненням чи несподіваним поворотом подій несподіваним поворотом подій, розуміння може бути повільнішим або вимагати стратегій роз'яснення.</p>	<p>і здебільшого точне, коли мовець стикається з мовними чи ситуативними ускладненнями або несподіваним поворотом подій. Здатний розуміти різні різновиди мовлення (діалект та/або акцент) або регістри.</p>
<p><i>Спілкування</i></p>		
<p>3 Реакція іноді буває негайною, доречною та інформативною. Може ініціювати та підтримувати обмін думками з достатньою легкістю на знайомі теми та в передбачуваних ситуаціях. Зазвичай неадекватно реагує на несподіваний поворот подій.</p>	<p>4 Відповіді, як правило, негайні, доречні та інформативні. Ініціює та підтримує обмін думками, навіть якщо має справу з несподіваним поворотом подій. Адекватно реагує на очевидні непорозуміння, перевіряючи, підтверджуючи або роз'яснюючи.</p>	<p>5 Відповіді швидкі, адекватні та інформативні. Ефективно регулює відносини між спікером і слухачем.</p>

Джерело: створено автором за [13]

За документом 9835 дескриптори в шкалі оцінювання розроблені таким чином, щоб екзаменатори та рейтери могли зробити послідовні висновки про рівень володіння мовою операторами повітряного руху. Сертифікат про рівень за шкалою ІКАО, по-перше, гарантує здатність операторів реагувати швидко

та правильно на ситуацію, по-друге, гарантує безпеку в повітрі. Наведемо важливі особливості спілкування операторів повітряного руху [16]:

1. Радіотелефонному спілкуванню бракує міміки, мови тіла та слухових сигналів, які існують в звичайних ситуаціях під час спілкування віч-на-віч. Крім того, інші особливості радіотелефонного спілкування роблять його унікальним видом комунікативного процесу. Наприклад, якість звуку з відволікаючими звуками, а комунікативне навантаження на оператора повітряного руху може бути занадто великим.
2. Спілкування відбувається на загальні, конкретні та пов'язані з роботою теми з точністю і ясністю. Контекст є важливим фактором у спілкуванні, і рівень володіння мовою може змінюватися в різних контекстах. Володіння мовою не повинно обмежуватися стандартизованою фразеологією та має охоплювати широку сферу спілкування, пов'язану з професійною діяльністю.
3. Однією з компетентностей оператора повітряного руху є стратегічна компетентність, що є здатністю розпізнавати та вирішувати потенційні непорозуміння, наприклад, володіти стратегіями перевірки розуміння, отримати зворотній зв'язок (ask for readback). Не менш важливим є здатність перефразувати повідомлення, якщо його не зрозуміли. Іноді фразеологізм «Скажіть ще раз» слід розуміти як прохання про роз'яснення, а не повторення.
4. Однією з найскладніших подій у будь-якої комунікації, особливо коли передбачається використання іншої мови, є несподіванка. Експерти з людського фактору наголошують на загрозі того, що наші очікування заважають нам інтерпретувати реальність. Іноді ускладнення або несподівана подія може призвести до розриву комунікації.
5. Важлива компетентність оператора повітряного руху є розуміння діалектів та акцентів. Кандидати на посади операторів повітряного руху

проходять неформальну перевірку на використання діалекту, що відповідає міжнародному авіаційному контексту.

Отже, враховуючи вищезазначені особливості, оператори повітряного руху повинні вміти спілкуватися на теми, що стосуються їхньої професійної діяльності. Володіння мовою не обмежується стандартизованою фразеологією та має охоплювати відносно широку сферу спілкування, пов'язану з професійною діяльністю, яка не обмежується темами виключно радіотелефонного зв'язку [17, р. 172]. Існує невичерпний перелік тем та сфер, що відповідають професійним вимогам до спілкування в сфері авіації, включаючи технічні, медичні напрямлення, ситуації на борту, на землі, випадки, пов'язані з поведінкою людей, тощо. Але з іншого боку, привертаємо увагу до необхідності проведення тренувань для забезпечення умов, що передбачає лише голосове спілкування для відпрацювання мовних навичок, а також в умовах особистого спілкування, що дозволяє ширше використовувати мову.

Для операторів повітряного руху важливо мати достатній рівень володіння мовою, щоб вести діалог у будь-якій несподіваній ситуації. Їх діяльність полягає в тому, щоб дотримуватися чітко визначених процедур та правил, але при цьому бути здатними, зіткнувшись з новою ситуацією чи з усвідомленням загроз, продемонструвати значну гнучкість у реагуванні, навіть якщо співрозмовник використовує діалект чи акцент (хоча вимоги авіаційної спільноти вимагають використовувати зрозумілий діалект чи акцент). Це вимагає необхідності практики мовних навичок в цьому контексті та постійного удосконалення компетентностей фахівців.

Доцільність екзаменів ІКАО спрямована на стандартизацію знань та вмінь, безпеку польотів, міжнародне визнання та вимоги до постійного вдосконалення. Отримання рівня від ІКАО гарантує, що фахівці авіації в різних країнах мають однаковий рівень знань та навичок; знання стандартів ІКАО є основою для безпечного проведення польотів – екзамени допомагають

виявити фахівців, які мають необхідні знання та вміння для забезпечення безпеки на борту літака; сертифікати, отримані після успішної здачі екзаменів ІКАО, визнаються в більшості країн світу, що відкриває широкі можливості для працевлаштування в міжнародних авіакомпаніях; ІКАО постійно оновлює свої стандарти, тому усвідомлення про періодичну підготовку та оцінювання сприяють постійному розвитку фахівців авіації.

Високі вимоги до професійної діяльності формують правильні стимули, які дають людині розуміння не тільки підтримувати набуті знання, а й відчуття необхідності нових знань, умінь та навичок. Реалії роботи операторів повітряного руху забезпечують постійний розвиток особистості та її професійної компетентності протягом життя.

Мета неперервної освіти полягає в тому, щоб забезпечити необхідний розвиток особистості протягом життя, дати їй можливість за потреби підвищувати свій професійний рівень, розвивати свої здібності та можливості [18, с. 166].

Підтримання допитливості операторів повітряного руху до знань міжнародних стандартів ІКАО відіграють важливу роль у забезпечення безпеки та ефективності польотів. Підготовка до екзаменів вимагає серйозного підходу та систематичних знань, в свою чергу, успішне проходження цих екзаменів відкриває широкі можливості для професійного зростання та реалізації особистості в авіаційній галузі.

Неперервне навчання збільшує можливість кар'єрного зростання, розвиток навичок протягом усієї кар'єри вважається необхідним для того, щоб йти в ногу зі змінами на робочому місці. Постійне навчання сприяє особистісному зростанню та почуттю самореалізації, це допомагає відчувати особисту трансформацію, підвищує впевненість в собі та покращують добробут людини. Навчання у дорослому віці призводить до посилення соціальної взаємодії, можливостей для налагодження зав'язків і відчуття приналежності до спільнот. Доросле життя пов'язано з вирішенням складних

ситуацій, які часто відбуваються незалежно від нашого бажання приймати участь в їх рішенні, тож постійне навчання сприяє підвищенню життєстійкості та стратегій подолання труднощів, що дозволяє більш ефективно долати життєві зміни та виклики та розвивати нашу адаптивність та стійкість [19, р. 29].

Висновки. Ефективність неперервної освіти для операторів повітряного руху підтверджується швидкими змінами в авіації – нові технології, процедури, типи літаків постійно з'являються, що вимагає постійного оновлення знань; зростанням інтенсивності повітряного руху – збільшення кількості літаків в небі ускладнюють комунікацію і вимагає від операторів високої концентрації та ефективною взаємодії; міжнародним співробітництвом – оператори повітряного руху працюють в міжнародному середовищі, тому важливо володіти англійською мовою на високому рівні і розуміти культурні особливості спілкування з колегами з інших країн; будь-яка помилка в комунікації може призвести до критичних наслідків, тому постійна робота над вдосконаленням навичок є ключовим фактором забезпечення безпеки польотів. Навчання впродовж життя пов'язане з когнітивними перевагами, такими як покращення пам'яті, здатності вирішувати проблеми, що вкрай необхідно для виконання роботи операторів повітряного руху.

Отже, компетентний оператор повітряного руху повинен:

- ефективно спілкуватися не тільки в ситуаціях віч-на-віч, але і лише голосом (телефоном\радіотелефоном);
- спілкуватися на загальні, конкретні та пов'язані з роботою теми з точністю та ясністю;
- використовувати відповідні комунікативні стратегії для обміну повідомленнями, а також для розпізнання та вирішення непорозумінь (наприклад, для перевірки, підтвердження або уточнення інформації) у загальному або робочому контексті;

- успішно та відносно легко справлятися з лінгвістичними проблемами, що виникають у зв'язку з ускладненням або несподіваним поворотом подій, які відбуваються в контексті рутинної робочої ситуації;
- використовувати діалект чи акцент, зрозумілий для авіаційної спільноти.

Список використаних джерел

1. Маланюк, Н. М. Неперервна професійна освіти: Характеристика та виклики сучасності. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2020. № 190. С. 109-113.

URL: <https://pednauk.cusu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/656/593>

DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2020-1-190-109-113> (дата звернення 13.01.2025).

2. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення 13.01.2025).

3. Закон України «Про фахову передвищу освіту» [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text> (дата звернення 13.01.2025).

4. Алексєєва О. Феномен «навчання впродовж життя» в умовах сучасних катаклізмів в Україні. *I Міжнародна наукова конференція: Соціально-гуманітарні студії: інновації, виклики та перспективи*. 2021. С. 307-348.

URL: https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/123456789/17012/1/Dvomovne_navchannia_yak_efektyvna_forma_navchannia_inozemnyh_mov.pdf#page=307

(дата звернення 13.01.2025)

6. Самойленко О., Міршук О., Силенко Ю. Професійно-педагогічна підготовка фахівця у контексті сучасних реалій відкритого освітньо-наукового простору ЗВО. 2023. *Молодь і ринок* № 5 (213). С. 83-89

URL: <http://mir.dspu.edu.ua/article/view/282838/277662>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.282838> (дата звернення 10.01.2025).

6. Ничкало Н. Г. Трансформація професійно-технічної освіти України: монографія. 2008. К.: Педагогічна думка. 200 с.

URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/711148/1/12.pdf> (дата звернення 13.01.2025).

7. Паньків Г. С. Освіта впродовж життя: потреба чи вимога часу? 2023. *Академічні візії*. № 17. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/192>

DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7695832> (дата звернення 13.01.2025).

8. UNESCO Institute for Lifelong Learning. 2010. This document is downloadable at: [file:///C:/Users/ASUS/Downloads/380778eng%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/ASUS/Downloads/380778eng%20(1).pdf) (дата звернення 13.01.2025).

9. Сальніков О., Козлова Л. Реалізація концепції навчання протягом життя в управлінні персоналом на публічній службі: деякі теоретичні аспекти. *Публічне управління та регіональний розвиток під редакцією Ємельянова В.М.* 2020. № 10 (2020). С. 1223-1246

URL: <https://pard.mk.ua/index.php/journal/issue/view/16/14>

DOI: 10.34132/pard2020.10.11 (дата звернення 10.01.2025).

10. Nemlii L. Aviation English Training for Aviation Personnel in Ukraine. *Science and Education a New Dimension. Philology*. 2020. VIII(70). Rózsadomb Contact Kft. 2020. № 235. P. 32-35

URL: https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/55776/3/Nemlii_L_article.pdf (дата звернення 13.01.2025).

11. Herasymenko, L., Muravska, S., Lomakina, M., Martynenko, N., & Mazurenko, I. *Reticence is not a Virtue in Aviation: Improving English Speaking Proficiency of Future Aviation Specialists*. 2021. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*. №13(2). P. 498-515.

URL:https://dspace.sfa.org.ua/bitstream/123456789/1494/1/Herasymenko_skills.pdf
f DOI: <https://doi.org/10.18662/rrem/13.2/433> (дата звернення 13.01.2025).

12. Ali Zolfagharian, Javad Khalilpour. Evaluation and content analysis of “English for Aviation for Pilots and Air Traffic Controllers” Textbook as an ESP Book. *International Journal of Language Learning and Applied Linguistic World (IJLLALW)*. 2015. Vol. 8. № 2. P. 36-50.

URL:file:///C:/Users/ASUS/Downloads/EVALUATION_AND_CONTENT_ANALYSIS_OF_ENGLI.pdf (дата звернення 13.01.2025).

13. Manual on the implementation of ICAO the language proficiency requirements (Document 9835- AN/453) (2nd ed.). Montreal: International Civil Aviation Organization, 2010.

URL: <https://skybrary.aero/sites/default/files/bookshelf/2497.pdf> (дата звернення 10.01.2025).

14. Скіпальська О. Вимоги до отримання робочого рівня авіаційної англійської мови за шкалою ІКАО. 2024. *Актуальні проблеми вищої професійної освіти: тези доповідей XII Міжнародна науково-практична конференція*. С. 66-70.

URL:<https://drive.google.com/file/d/1FOTBeVW1hmaBDFJZWLcthH2kE00VVtw6/view> (дата звернення 13.01.2025).

15. Patricia Tosqui-Lucks, Juliana de Castro Santana (Editors). Aviation English – A Global Perspective. 2022. P. 282

URL: file:///C:/Users/ASUS/Downloads/E-Book_GEIA_2022.pdf

DOI: [10.53268/BKF22080509](https://doi.org/10.53268/BKF22080509) (дата звернення 13.01.2025).

16. ICAO Cir 323 - AN\185 Guidelines for Aviation English Training Programmes. 2009.

URL:file:///C:/Users/ASUS/Downloads/ICAO_Cir_323_Guidelines_for_Aviation_Engl.pdf (дата звернення 13.01.2025).

17. Mekkaoui, G. & Mouhadjer, N. Addressing air traffic controllers' English language proficiency needs: Case of Zenata Airport. *Global Journal of Foreign Language teaching*. 2019. Vol. 9 № 3. P. 167-183.

URL: <file:///C:/Users/ASUS/Downloads/admin,+4245.pdf>

DOI: <https://doi.org/10.18844/gjflt.v9i3.4245> (дата звернення 13.01.2025).

18. Гайович Г. Самоосвіта як шлях до вдосконалення особистості. *Формування компетентностей обдарованої особистості в системі позашкільної та вищої освіти*. 2023.

URL: <https://jrn1.nau.edu.ua/index.php/FCS/issue/view/918>

DOI: <https://doi.org/10.18372/2786-823.1.17491> (дата звернення 10.01.2025).

19. Xhensila Alla. Lifelong Learning Interdisciplinary Journal of Research and Development. 2024. Vol 11. No 1.

URL: file:///C:/Users/ASUS/Downloads/Lifelong_Learning.pdf

Doi: 10.56345/ijrdv11n105 (дата звернення 13.01.2025).